

Notatka ze spotkania Rady Klimatycznej UJ z Władzami UJ

W dniu 28.06.2023 roku odbyło się spotkanie Rady Klimatycznej UJ z Władzami Uniwersytetu Jagiellońskiego, którego celem była dyskusja nad projektem *Strategii klimatyczno-ekologicznej UJ 2030*. Spotkanie moderował prof. dr hab. Piotr Jedynak, Prorektor UJ ds. polityki kadrowej i finansowej. Na prośbę części osób biorących udział w spotkaniu głosy w dyskusji zostały zanonimizowane (nie dotyczy reprezentacji RK UJ).

Jako pierwsze głos zabrały osoby reprezentujące RK UJ. Koordynatorka **Rady dr hab. Katarzyna Jasikowska, prof. UJ** przedstawiła dotychczasowy przebieg prac nad Strategią oraz przedstawiła plany na najbliższą przyszłość, podkreślając konieczność przyjęcia projektu przez Senat UJ.

Następnie głos zabrała **dr hab. Paulina Kramarz, prof. UJ**, prezentując najnowsze ustalenia naukowe, wskazujące na potrzebę większego zaangażowania uniwersytetu w podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania skutkom kryzysu klimatyczno-ekologicznego.

Dr Michał Pałasz przedstawił istotną rolę Strategii w kształtowaniu marki UJ jako współczesnego lidera. Omówiona została pozycja UJ wśród polskich i zagranicznych uczelni klasyfikowanych w rankingach, które uwzględniają działania podejmowane w odpowiedzi na kryzys klimatyczno-ekologiczny. Przyjęcie Strategii zwiększa szanse UJ na lepsze miejsce w tych rankingach.

Prof. Małgorzata Grodzińska-Jurczak przedstawiła rolę Strategii dla coraz bardziej istotnej dziś kwestii popularyzacji nauki. Przemawiająca podkreślała, że naukowcy muszą bardziej zaistnieć w wiecie pozaakademickim i apelowała o ujęcie popularyzacji nauki w ocenie pracowników. Popularyzacja zwiększa atrakcyjność studiów, gdyż pokazuje, jakie praktyczne zastosowanie będą miały

Rektor Piotr Jedynak zwrócił się z prośbą do RK UJ o przygotowanie nowego projektu Strategii, uwzględniającego uwagi krytyczne, zgłoszone w trakcie spotkania. Rektor Jedynak przekazał zgromadzonym informację od JMR prof. Jacka Popiela odnośnie trybu dalszych prac nad strategią klimatyczno-ekologiczną: po zebraniu uwag osób zasiadających w Senacie

UJ, Rada Klimatyczna uwzględni (tam gdzie to możliwe) propozycje zmian. Przygotowana nowa wersja strategii zostanie włączona do porządku obrad Senatu UJ po wakacjach.

Pierwsza osoba przemawiająca zgłosiła wątpliwości i zastrzeżenia dotyczące trzech aspektów Strategii. 1) Strategia zwiększa biurokrację na uczelni, chociażby zobowiązując UJ do tworzenia nowych instytucji. Żadne działania o charakterze biurokratycznym nie pomogą w przeciwdziałaniu skutkom kryzysu klimatyczno-ekologicznego. 2) Strategia i działania rady mają charakter zideologizowany i nazbyt radykalny. W strategii niepotrzebnie wykorzystano neologizmy (np. dewzrost), a kwestie ekologiczne zostały błędnie powiązane z zależnościami postkolonialnymi. Celem uniwersytetu nie jest służenie przykładem w zakresie działań na rzecz przeciwdziałania kryzysowi klimatyczno-ekologicznemu, lecz prowadzenie badań i dydaktyka. Radykalizm odstręcza od podejmowania działań na rzecz klimatu. W protokołach z posiedzeń RK UJ niepokoi również używanie feminatywów, które nie mają nic wspólnego z kwestiami kryzysu klimatyczno-ekologicznego. Strategia służy indoktrynacji osób studiujących i narzuca osobom pracującym na UJ określone zachowania zamiast wspierać indywidualne postawy. 3) Cele wyznaczone przez Strategię są nierealne. Trudno wyobrazić sobie, by catering konferencyjny był oparty wyłącznie na kuchni roślinnej. Likwidacja gadżetów promocyjnych zmniejszy konkurencyjność UJ wśród innych uczelni. Strategia nie przewiduje, w jakiej perspektywie czasowej UJ będzie pozyskiwać 50% energii z OZE.

Kolejna osoba przemawiająca wyraziła podziękowanie dla RK UJ za podjęcie niezwykle ważnego tematu i propozycję wielopoziomowych działań. Sam projekt Strategii wzbudził u niej mieszane uczucia. Zgłoszone wątpliwości dotyczyły następujących kwestii: 1) W Strategii brakuje informacji o kosztach, które zostaną poniesione po jej przyjęciu i źródeł finansowania. W związku z tym została zgłoszona prośba o kosztorys każdego z działań. Jest to istotne zwłaszcza w odniesieniu do działań na rzecz neutralności klimatycznej UJ, które są trudne i kosztowne. Nie należy również angażować środków w postulowane w Strategii szacowanie emisyjności UJ, lecz trzeba działać na rzecz jej ograniczenia. 2) W Strategii wymieszano propozycje ogólne rozwiązaniami bardzo szczegółowymi. Należy uporządkować postulaty od ogólnych do szczegółowych oraz 3) Wątpliwości budzi część strategii związana z energetyką. Brakuje szacunków, twardych danych i konkretów, chociażby analizy zapotrzebowania energetycznego UJ na OZE. Wątpliwości budzi również postulat

zwiększenia udziału OZE przez zastosowanie pomp ciepła. Osoba przemawiająca poprosiła o wskazanie ekspertów, którzy pracowali przy opracowaniu tej części strategii.

Kolejna osoba przemawiająca zwróciła uwagę, że dyskusja nad konkretnymi propozycjami Rady Klimatycznej jest przedwczesna, gdyż nie dyskutujemy na temat strategią w tradycyjnym rozumieniu. Jej przyjęcie przez UJ ma bowiem na celu zadeklarowanie przez Uniwersytet chęci osiągnięcia neutralności klimatycznej. Następnie dopiero należy pracować nad konkretnymi, angażując ekspertów. Większość działań proponowanych w Strategii to tylko przykłady możliwych rozwiązań a nie zalecenia. Należy natomiast zacząć poważnie traktować walkę na rzecz klimatu, a UJ powinien kształtować dobre praktyki w tym obszarze. Tymczasem UJ nie nadąża za zmianami społecznymi. Do władz UJ a nie Wydziałów należy określić, jaka część budżetu zostanie przeznaczona na działania podjęte w ramach Strategii. Powinniśmy tworzyć atmosferę dla zmian na UJ, skupiając uwagę na tym, co nas łączy a nie na tym, co nas dzieli.

Kolejna osoba przemawiająca wyraziła sprzeciw wobec poprzedniej wypowiedzi, podkreślając, że UJ podejmuje wiele działań na rzecz klimatu. Postulowała również, by Strategia miała bardziej ogólny charakter.

Kolejny głos w dyskusji dotyczył nieuwzględnienia w Strategii części zastanej, czyli działań na rzecz klimatu, które już zostały podjęte na UJ.

Następna osoba przemawiająca powróciła do kwestii misji uniwersytetu, która według niej polega nie tylko na prowadzeniu badań naukowych i kształceniu studentów. Uniwersytet powinien również służyć społeczeństwu, kształtując dobre postawy społeczne. Wskazała również, że Strategia nie tylko uzupełnia Strategię UJ autorstwa prof. dr hab. Jarosława Górniaka Prorektora UJ ds. rozwoju, lecz jej przyjęcie wynika wprost ze zobowiązań podjętych przez Uniwersytet w ramach głębokiego partnerstwa UNA Europa. Według osoby przemawiającej projekt Strategii stanowi jednak pomieszanie tradycyjnej strategii, planu wykonawczego i przykładów działań. Niektóre z proponowanych działań są natomiast radykalne, jednak trudno bez nich dyskutować o sprawach ogólnych. W Strategii brakuje szacunkowych kosztów proponowanych rozwiązań.

Kolejny głos w dyskusji wskazał na to, że na wcześniejszym etapie prac nad Strategią przedstawiciele Kolegium Dziekańskiego złożyli wiele uwag, które nie zostały uwzględnione w finalnym projekcie. W związku z tym Władze zostały postawione przed dokumentem, który nie ma charakteru strategii, lecz ustawy, narzucającej konkretne obowiązki bez szacowania ich kosztów. Wątpliwości budzi powołanie przez Strategię do istnienia instytucji, które nie mają żadnej odpowiedzialności. Co więcej, Strategia stawia przed UJ cele nie do zrealizowania (zwłaszcza, obniżenie zużycia energii o 50%). Nie jest jasne, czemu ma służyć zapisana w Strategii konieczność cyklicznej publikacji raportu na temat zużycia energii elektrycznej UJ. Strategia nie uwzględnia specyfiki wydziałów przyrodniczych, które pozyskały ogromne środki na działalność i mają ogromne potrzeby energetyczne.

Przed dalszymi pracami nad Strategią należy przeprowadzić rzetelne konsultacje eksperckie, powołać grupę recenzencką, która pod nazwiskiem wypowie się na temat stanu prawnego. Należy również poprosić o konsultację klimatologów, zajmujących się zmianami klimatycznymi.

Wątpliwości budzi również sposób konsultacji projektu Strategii. Wiele osób, które wyraziło swoją opinię, nie zapoznało się z tekstem Strategii. Pytania zaś zostały poprzedzone komentarzem, który kazał odczytać propozycje jako pozytywne a ankietę nie pozwalała ankietowanym odnieść się krytycznie do proponowanych zapisów. We wstępnym raporcie z konsultacji zostały również przemilczane odpowiedzi na pytania otwarte, w których znalazło się wiele uwag krytycznych.

Kolejna osoba przemawiająca również wskazała, że uwagi Kolegium Dziekańskiego, zgłoszone na wcześniejszym etapie prac, nie zostały uwzględnione w projekcie Strategii. Zaproponowała ona, by do RK UJ dołączyły osoby o innych poglądach, by wypracować mniej radykalne rozwiązania.

Kolejny głos w dyskusji wskazał, że w Strategii brakuje analiz ekspertów. Niektóre z proponowanych działań zostały przez nią uznane za nierealne, gdyż wymagają czasu i dopełnienia wielu formalności. Należy więc ustalić, które cele są realne i wybrać specjalistów, którzy pomogą je osiągnąć w określonej perspektywie czasowej. Władze UJ powinny jednak już teraz zadeklarować podjęcie działań, które nie wymagają dodatkowych kosztów. Część rozwiązań można wprowadzić w najbliższym czasie, jednak zmiana postaw wymaga kilkudziesięciu lat

Kolejna osoba przemawiająca przekonywała, że Strategia jest zbyt szczegółowa, a dokument o charakterze bardziej ogólnym miałaby większe szanse na poparcie Władz UJ.

Prorektor Jedynak podziękował wszystkim zabierającym głos, podkreślając, że troska o klimat i środowisko powinna łączyć a nie dzielić społeczność akademicką. Osoby, które mają bardziej szczegółowe uwagi zostały poproszone o przesłanie ich do Biura Prorektora Górniaka

Na zakończenie spotkania głos ponownie zabrały osoby reprezentujące RK UJ, częściowo odpowiadając na krytyczne uwagi do Strategii. Koordynatorka RK UJ wyjaśniła, że uwagi kolegium Rektorsko-Dziekańskiego, zgłoszone na wcześniejszym etapie prac, zostały przesłane Radzie w postaci zanonimizowanej w tabeli. Nie został również określony sposób ich procedowania. Prof. Jasikowska podkreśliła również, że Strategia nie służy dyskryminowaniu wydziałów przyrodniczych, a działania powinny zostać dostosowane do specyfiki każdego wydziału.

Dr hab. Kramarz, prof. UJ wskazała na to, że drobne działania proponowane w Strategii mogą przynieść spore oszczędności dla uniwersytetu, nawet do 10% redukcji kosztów energii – na przykładzie oszczędności poczynionych na Wydziale Biologii.

Prof. Grodzińska-Jurczak podkreśliła, że RK UJ działa *pro bono*, a jej działania nie są wymierzone przeciwko konkretnym osobom, lecz mają na celu wypracowanie przez społeczność akademicką wspólnych działań na rzecz klimatu.